

Prima instanță: Judecătoria Chișinău (sediul Centru), (jud. D. Tricolici)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. M. Guzun, O. Cojocaru, M. Anton)

DECIZIE

22 februarie 2023

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios
administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Dumitru Mardari
Maria Ghervas
Victor Burduh

examinând recursul declarat de Nicolaescu Vladislav, reprezentat de avocatul Brinișter Igor,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Nicolaescu Vladislav împotriva ÎM „Piața Centrală”, intervenient accesoriu Vasilenco Iurie cu privire la anularea ordinului cu privire la aplicarea sancțiunii disciplinare prin concediere, încasarea salariului pentru perioada absenței forțate de la muncă, compensației suplimentare în locul restabilirii la locul de muncă, compensarea prejudiciului moral și a cheltuielilor de asistență juridică,

împotriva deciziei din 23 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respinsă cererea de apel declarată de către Nicolaescu Vladislav, admis apelul declarat de către ÎM „Piața Centrală”, casată hotărârea din 26 mai 2021 a Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) și emisă o nouă hotărâre prin care acțiunea a fost respinsă,

c o n s t a t ă :

La 27 martie 2020, Nicolaescu Vladislav a depus în instanța de judecată cerere de chemare în judecată împotriva ÎM „Piața Centrală”, solicitând anularea ordinului cu privire la aplicarea sancțiunii disciplinare prin concediere, restabilirea la muncă, încasarea salariului pentru perioada absenței forțate de la muncă, compensației suplimentare în locul restabilirii la locul de muncă, compensarea prejudiciului moral și a cheltuielilor de asistență juridică.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, la 02 iulie 2019, între reclamant și pârât a fost încheiat contract individual de muncă nr. 44/2019, fiind angajat în funcția de vice director al ÎM „Piața Centrală” începând cu 02 iulie 2019 pentru o perioadă nedeterminată.

A afirmat că nu i-a fost eliberată sub semnătură fișa de post, care include atribuțiile de serviciu pentru funcția în care a fost angajat. Potrivit contractului menționat, salariul de funcție al reclamantului a fost stabilit în mărime de 15 000 lei lunar.

În viziunea reclamantului acesta a lucrat calitativ și nu a fost sancționat disciplinar, observații din partea angajatorului nu a avut.

A indicat că, în perioada 03 ianuarie 2020 - 17 ianuarie 2020, a fost efectuată o anchetă de serviciu, iar reclamantul în această perioadă s-a aflat în concediu medical.

Prin ordinul nr. 15p din 03 februarie 2020 emis de către directorul interimar Vasilenco Iurie al ÎM „Piața Centrală” a fost dispusă concedierea reclamantului din funcția deținută.

La 06 februarie 2020, reclamantul a adresat întreprinderii pârâtei o cerere, prin care a solicitat eliberarea copiei justă a fișei de post, copia justă a tuturor actelor întocmite în legătură cu ancheta de serviciu petrecută în privința sa, copia justă a Regulamentului de funcționare și amplasare a pieței, copia justă a schemei de amplasare a tarabelor (chioșcurilor, etc.), copia justă a proceselor-verbale a ședințelor de lucru a comisiei de anchetă constituită, copia justă a procesului-verbal de refuz din 20 ianuarie 2020, copia justă a Statutului Întreprinderii Municipale „Piața Centrală”, însă nu a primit răspuns la cerere.

La 19 februarie 2020, a depus cerere prealabilă de soluționare a litigiului de muncă la sediul pârâtei, însă ultima nu a manifestat nicio reacție la respectiva cerere.

Reclamantul a mai relatat că a aflat despre pretinsele motive ale concedierii sale din ordinul de concediere. Pârâta nu a adus la cunoștința reclamantului faptul inițierii anchetei de serviciu în privința lui, fapt care a dus la imposibilitatea participării efective la efectuarea anchetei de serviciu. La fel, nu a fost solicitat de la reclamant explicații referitor la pretinsele abateri constatate de către comisia de anchetă. În concluzie, nu i s-a asigurat posibilitatea de a-și expune motivele și argumentele care să reflecte poziția sa, și nici nu i s-a adus la cunoștință sub semnătură raportul comisiei care a efectuat ancheta de serviciu.

Reclamantul nu este de acord cu modul de expunere și aprecierea faptelor, concluziilor și sancțiunii propusă de a fi aplicată de Comisia pentru efectuarea anchetei de serviciu și ulterior aplicată de directorul interimar al întreprinderii. Or, pârâta nu a prezentat probe în temeiul cărora și-ar fi întemeiat constatarea atitudinii iresponsabile și de neglijare a atribuțiilor de serviciu. La fel, pârâta nu prezintă probe care se demonstreze lipsa de profesionalism, încălcarea în mod inadmisibil al relațiilor de subordonare față de superiorul său și instituția pe care o reprezintă.

Deși în ordinul de concediere se invocă că, Raportul de serviciu prezentat de contabil-șef, Cebotaru Tatiana la 16 ianuarie 2020, denotă cert prezența unor abateri disciplinare grave comise de către Nicolaescu Vladislav, fapt ce a acordat temei legal angajatorului de a demara în privința acestuia procedura disciplinară, în conformitate cu prevederile legislației în vigoare, pârâta nu a prezentat și nici nu a făcut referire exactă la care abateri se referă.

În raportul privind ancheta de serviciu nu este menționat în baza la care acte s-a constatat faptul că reclamantul este responsabil de îndeplinirea anumitor obligații de serviciu care i se impută. Nu există un ordin (decizie, hotărâre, dispoziție) emis de conducătorul unității, prin care reclamantul să fie desemnat responsabil de executarea anumitor sarcini. Raportul privind rezultatele anchetei de serviciu din 31 ianuarie 2020 nu reprezintă decât poziția subiectivă a unor foști și actuali salariați ai pârâtului.

În viziunea reclamantului membrii comisiei au dat dovadă de lipsă de imparțialitate la efectuarea anchetei de serviciu, deoarece au expus doar poziția personală și subiectivă a acestora. Prin urmare, pârâta urmează să repare prejudiciul material cauzat reclamantului conform prevederilor art. 90 Codul muncii, și anume,

ca angajatorul să-i achite salariul pentru perioada lipsei forțate de la locul de lucru, în mărime de 15 000 lei pe lună, conform clauzei contractuale pct. 3.1. al contractului individual de muncă nr. 44/2019 din 02 iulie 2019 din 03 februarie 2020 și până la pronunțarea hotărârii judecătorești.

La fel, de la circumstanțele de fapt ale situației provocate de către pârâtă, reclamantul a suferit psihologic enorm. Or, concedierea ilegală a reclamantului a avut un impact semnificativ asupra stării sănătății, fapt confirmat prin raportul medical, recomandările medicului, în contextul acuzelor reclamantului, dereglări de somn tip insomnie, labilitate emoțională, fatigabilitate. Astfel, luând în considerație circumstanțele cauzei, reclamantul apreciază că mărimea prejudiciului moral cauzat este de 105 000 lei.

În instanță reclamantul a solicitat anularea ordinului nr. 15p din 03 februarie 2020 cu privire la aplicarea sancțiuni disciplinare, încasarea compensației suplimentare în locul restabilirii la locul de muncă în mărime de cel puțin 3 salarii medii lunare ceea ce constituie 45 000 lei, încasarea salariului pentru perioada lipsei forțate de la muncă în mărime de 15 000 lei lunar, începând cu 04 februarie 2020 și până la data pronunțării hotărârii, încasarea sumei în mărime de 105 000 lei cu titlu de prejudiciu moral și încasarea cheltuielilor de asistență juridică.

Prin hotărârea din 26 mai 2021 a Judecătoriei Chișinău (sediul Centru), a fost admisă parțial acțiunea depusă de Nicolaescu Vladislav.

A fost anulat ordinul nr.15p din 03 februarie 2020 cu privire la aplicarea de sancțiuni disciplinare prin concedierea lui Vladislav Nicolaescu, emis de directorul interimar al ÎM „Piața Centrală”, Vasilenco Iurie.

A fost încasată de la ÎM „Piața Centrală” în beneficiul lui Nicolaescu Vladislav suma de 222 750 lei cu titlu de salariu pentru absență forțată de la muncă pentru perioada 04 februarie 2020 – 26 mai 2021 cu calcularea și reținerea sumelor obligatorii la bugetul public și bugetul asigurărilor sociale.

A fost încasată de la ÎM „Piața Centrală” în beneficiul lui Nicolaescu Vladislav suma de 45 000 lei cu titlu de compensație suplimentară în locul restabilirii la locul de muncă.

A fost încasată de la ÎM „Piața Centrală” în beneficiul lui Nicolaescu Vladislav suma de 15 000 lei cu titlu de prejudiciu moral și suma de 8 000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică. În rest, pretenția cu privire la repararea prejudiciului moral, a fost respinsă.

Pentru a admite parțial acțiunea reclamantului, prima instanță a reținut în hotărârea sa că, prin ordinul nr. 165 din 13 septembrie 2019 cu privire la verificarea locurilor de comerț amplasate pe teritoriul ÎM „Piața Centrală”, s-a dispus de a efectua inventarierea locurilor de comerț, gheretelor amplasate în teritoriul pieții și perimetru la situația din 15 septembrie 2019, în acest sens fiind formată și comisia de inventariere, iar controlul asupra executării ordinului în cauză a fost pusă în sarcina reclamantului.

Conform ordinului emis de directorul interimar al ÎM „Piața Centrală”, Vasilenco Iurie, nr. 208 din 03 decembrie 2019 s-a pus în aplicare în activitatea de serviciu Instrucțiunea privind măsurile de apărare împotriva incendiilor la obiectivele gestionate de ÎM „Piața Centrală”, cu începere din 11 decembrie 2019. A fost desemnat responsabili de studierea, asigurarea și respectarea cu strictețe a vederilor prezentei Instrucțiuni vicedirectorul, șeful Combinatului alimentației

publice, șefii de subdiviziuni, vicedirectorul Nicolaescu Vladislav, fiind responsabil de monitorizarea, implementarea și executarea Instrucțiunii privind măsurile de apărare împotriva incendiilor la obiectivele gestionate de ÎM „Piața Centrală”.

Prin ordinul emis de directorul general ÎM „Piața Centrală”, Vasilenko Iurie, nr.209 din 03 decembrie 2019, în scopul implementării activităților prevăzute în Instrucțiunea privind măsurile de apărare împotriva incendiilor la obiectivele gestionate de ÎM „Piața Centrală”, responsabilizării personalului și asigurării respectării măsurilor anti incendiu la întreprindere, reclamantului i-a fost ordonat:

a) de a elabora regimul de apărare împotriva incendiilor - în clădirile de activitate, auxiliare, în depozite și alte încăperi gestionate de pârâtă, în teritoriul gestionat al Pieții Centrale și Piața avicolă - termen până la 25 decembrie 2019;

b) elaborarea Planului de acțiuni privind prevenirea și apărarea împotriva incendiilor - termen până la 31 decembrie 2019;

c) de a propune membrii Comisiei tehnice de apărare împotriva incendiilor, care va avea drept scop depistarea încălcărilor și lacunelor în procesul activității, în funcționarea agregatelor, instalațiilor, la depozite, la exploatarea unităților de comerț (tarabe, gherete, încăperi) gestionate de ÎM „Piața Centrală”, care pot provoca izbucnirea incendiului, explozie sau avarie, și elaborarea măsurilor orientate pentru lichidarea acestora - termen până la 10 decembrie 2019;

d) de a propune persoanele responsabile pentru apărarea împotriva incendiilor la sectoare separate, clădiri, edificii, încăperi, secții, procese și utilaje tehnologice, utilaje ingineresti, rețele electrice, etc. - termen până la 10 decembrie 2019;

e) elaborarea măsurilor orientate pentru perfecționarea regimului de apărare împotriva incendiilor, reducerea pericolului de incendiu în procesul funcționării utilajului de producție și a materialului rulant, precum și asigurarea siguranței persoanelor și protecția bunurilor materiale în caz de survenire a incendiului;

f) verificarea în mod periodic a stării de siguranță antiincendiară a obiectelor din gestiunea ÎM „Piața Centrală”, disponibilitatea și fiabilitatea mijloacelor tehnice de apărare împotriva incendiilor;

g) participarea la cercetarea în timp a cazurilor de incendiu, a cauzelor apariției lor depistarea persoanelor vinovate.

La 16 ianuarie 2020, contabilul-șef Cebotaru Tatiana, a raportat directorului interimar al ÎM „Piața Centrală”, Vasilenko Iurie că schema de amplasare a fost întocmită greșit și nu a fost posibil de finisat serviciile de proiectare a sistemului anti incendiar, ceea ce încalcă termenii de finisare a serviciilor de proiectare. Ulterior, prin ordinul nr. 23/2 din 17 ianuarie 2020, directorul interimar al ÎM „Piața Centrală”, Vasilenko Iurie a ordonat crearea unei comisii pentru efectuarea anchetei de serviciu. Conform punctul 2 din ordinul menționat s-a pus în sarcina comisiei de anchetă examinarea neîndeplinirii sarcinilor de către persoanele responsabile prevăzute în ordinul cu nr. 165 din 13 septembrie 2019. Iar, în punctul 3 din același ordin s-a indicat că rezultatele anchetei de serviciu vor fi consemnate într-un proces-verbal, care va fi prezentat directorului interimar pentru a lua cunoștință și în scopul întreprinderii măsurilor convenite în caz de necesitate.

Prima instanță, din cumulul probelor prezentate de părți, a constatat că, în cadrul anchetei de serviciu au fost prezentate explicațiile în formă scrisă al președinților de grup de inventariere desemnați prin ordinul 165 din 13 septembrie

2019, iar potrivit extrasului din procesul-verbal a volantei din 20 ianuarie 2020, rezultă că la volantă s-a discutat despre schema de amplasare și lucrul la aceasta timp de jumătate de an. La aceeași volantă au fost găsite neconformități și discrepanțe în schemă și măsurile efectuate. Din acest motiv proiectul și sistemul incendiar, a fost întors înapoi. ÎM „Piața Centrală” ar fi solicitat la 20 ianuarie 2020, ora 10:00, explicații de la reclamant în cadrul anchetei de serviciu, însă ultimul ar fi refuzat prezentarea explicațiilor, fapt consemnat prin procesul-verbal privind refuzul de a prezenta explicații scrise din aceeași dată.

Conform raportului din 31 ianuarie 2020, s-a constatat iresponsabilitatea și neglijarea atribuțiilor de serviciu, comportamentul manifestat de către vice directorul ÎM „Piața Centrală”, Nicolaescu Vladislav, lipsa de profesionalism, încălcarea în mod inadmisibil al relațiilor de subordonare față de superiorul său și instituția pe care o reprezintă. În consecință, s-a concluzionat că aceste acțiuni servesc drept temei pentru pierderea încrederii angajatorului față de salariat conform prevederilor art. 86 alin. (1) lit. k) și lit. z) din Codul Muncii. Respectiv prin același raport s-a propus administrației ÎM „Piața Centrală” de a constata pierderea încrederii angajatorului față de salariatul Nicolaescu Vladislav, vice director cu atragerea ultimului la răspundere disciplinară în conformitate cu art. 86 alin. (1) lit. k) și lit. z) Codul muncii. Ca urmare, a fost emis ordinul de concediere contestat.

Instanța a concluzionat că pentru a decide cu privire la legalitatea eliberării din funcție este necesar de examinat dacă constatările angajatorului a iresponsabilității și neglijarea atribuțiilor de serviciu, comportamentul manifestat de către reclamant, lipsa de profesionalism, încălcarea în mod inadmisibil al relațiilor de subordonare față de superiorul său și instituția pe care o reprezintă, ce au stat la baza concedierii, sunt incidente motivelor de concediere conform art. 86 alin. (1) lit. k) și lit. z) din Codul muncii. Astfel, nu s-a constatat că reclamantul mânuiește nemijlocit mijloace bănești sau valori materiale ale întreprinderii, sau că ar avea acces la sistemele informaționale ale angajatorului, sau la cele administrate de angajator, în condiția că a săvârșit anumite acțiuni culpabile, care pot servi temei pentru pierderea încrederii angajatorului, față de salariat, fiind inaplicabil temeiul prevăzut de art. 86 alin. (1) lit. k).

Iar, aplicarea sancțiunii disciplinare conform art. 86 alin. (1) lit. z) Codul muncii, poate avea loc, numai în cazurile cum ar fi eliberarea din serviciu a conducătorului unității debitor în conformitate cu legislația cu privire la insolvabilitate (art.263 Codul muncii), față de salariații angajați la lucrări sezoniere (art.282 Codul muncii), salariații membri ai personalului diplomatic și consular detașați la misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova (art.305 Codul muncii), față de colaboratorul vamal în cazul: rămânerii definitive a actului de constatare, prin care s-a stabilit emiterea/adoptarea de către acesta a unui act administrativ sau încheierea unui act juridic cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese, în cazul retragerii încrederii personale acordate angajatului din cabinetul persoanei cu funcție de demnitate publică, eliberarea directorilor instituțiilor de învățământ publice sau a persoanelor care ocupă funcții științifico-didactice în instituții de învățământ superior (art.153 alin.(1) și art.155 din Codul educației), situații care nu sunt incidente cazului.

Prin decizia din 23 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă cererea de apel declarată de către Nicolaescu Vladislav, admis apelul declarat de către ÎM

„Piața Centrală”, casată hotărârea din 26 mai 2021 a Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) și emisă o nouă hotărâre prin care acțiunea a fost respinsă.

În consolidarea soluției sale instanța de apel a reținut că, potrivit procesului al ședinței de anchetă din 31 ianuarie 2020 și rapoartelor membrilor comisiei s-a constatat că neîndeplinirea ordinului nr.165 din 13 septembrie 2019 este rezultatul lipsei profesionalismului, abilităților manageriale și executarea iresponsabilă a atribuțiilor de serviciu ale vice directorului Nicolaescu Vladislav. Așadar schema de amplasare, confirmată prin semnătură vice directorului Nicolaescu Vladislav, a fost prezentată cu încălcarea termenului prevăzut în ordin și termenului oferit suplimentar conține date eronate

Totodată, Nicolaescu Vladislav fiind responsabil de executarea unor recomandări din Planul de acțiuni privind implementarea recomandărilor de audit aprobat la 20 august 2019, nu a întreprins acțiuni pentru îndeplinirea sarcinilor susnumite, de asemenea nu a raportat conducătorului despre existența impedimentelor pentru executare sarcinilor, fapt ce adus la constatarea atitudinii iresponsabile și neglijente a atribuțiilor de serviciu a intimatului, încălcarea în mod inadmisibil al relațiilor de subordonare față de superiorul său și instituția pe care o reprezintă.

Respectiv până la 31 ianuarie 2020 Nicolaescu Vladislav nu a întreprins nici o acțiune în scopul organizării și controlului asupra îndeplinirii celor dispuse prin actele administrative ale conducerii instituției, nu a raportat despre existența unor piedici sau a circumstanțe în măsura să pună în dificultate, să pericliteze sau să încetinească îndeplinirea sarcinilor de serviciu de care a fost responsabil.

În opinia instanței de apel, materialele cauzei atestă cert și fără echivoc că la examinarea abaterii disciplinare și emiterea ordinului de concediere de către angajator a fost respectată cu strictețe forma și conținutul ordinului de concediere, de asemenea angajatorul a luat în considerație gradul de gravitate a abaterii disciplinare, a ținut cont de obligațiunile potrivit contractului individual de muncă, instrucțiuni și fișei de post ale reclamantului.

La 29 noiembrie 2022, Nicolaescu Vladislav, reprezentat de avocatul Brinișter Igor, a contestat cu recurs decizia din 23 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia cu menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului a indicat că instanța de apel la emiterea deciziei nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată, a interpretat în mod eronat legea.

La 17 ianuarie 2023, ÎM „Piața Centrală”, reprezentată de avocatul Cebotari Serghei, a depus o referință la recursul declarat de către Nicolaescu Vladislav, solicitând respingerea acestuia.

Prin încheierea din 25 ianuarie 2023 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de către Nicolaescu Vladislav, reprezentat de avocatul Brinișter Igor, a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) al Codului de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele dosarului rezultă că decizia recurată a fost pronunțată la 23 iunie 2022, expediat părților abia la 11 octombrie 2022, iar recursul a fost declarat la 29 noiembrie 2022. Astfel, se constată că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul împotriva deciziei instanței de apel în termenul stabilit

de lege.

În corespundere cu art. 444 al Codului de procedură civilă, recursul s-a examinat fără înștiințarea participanților la proces. Astfel, Colegiul a decis inoportună invitarea acestora, întrucât argumentele expuse în cererile de recurs au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței verificarea legalității hotărârii atacate. Totodată, toate punctele de drept care puteau exista în această cauză pot fi cercetate și soluționate în mod adecvat pe baza înscrisurilor prezente la dosar. În plus, recurenta și intimații au avut ocazia să își prezinte poziția în scris și să răspundă la concluziile părții adverse. (*mutatis mutandis*, cauza Auza Vilho Eskelinen și alții vs. Finlanda, hotărârea din 19 aprilie 2007, § 72 – 75)

Subsidiar, în § 26 – 27 ale deciziei Curții Constituționale nr. 95 din 19 decembrie 2016 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 444 al Codului de procedură civilă, Curtea a statuat că în cazul procedurilor care au ca obiect autorizarea unui apel sau care consacră verificarea unor aspecte de drept, și nu de fapt, sunt îndeplinite condițiile articolului 6 din Convenție chiar dacă instanța de apel sau de recurs nu oferă reclamantului posibilitate să se exprime în fața sa, în persoană. Iar, în esență nu este afectat accesul liber la justiție.

Verificând hotărârea contestată în raport de criticile formulate, în limitele controlului de legalitate și temeiurilor de drept invocate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat de către Nicolaescu Vladislav, reprezentat de avocatul Brinișter Igor, întemeiat și care urmează a fi admis, casată decizia recurată cu trimiterea cauzei spre rejudecare.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) al Codului de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Pe parcursul examinării cauzei în fazele procesuale anterioare s-a constatat cu certitudine că temei pentru adresarea lui Nicolaescu Vladislav în instanță a servit faptul concedierii lui din funcția de vice-director al ÎM „Piața Centrală”. Reclamantul și-a întemeiat pretențiile din acțiune pe faptul că nu a participat efectiv la ancheta de serviciu, nu i s-a solicitat să ofere explicații în scris, iar ordinul de concediere contestat nu conține descrierea faptelor ce în opinia angajatorului au fost considerate abateri și este întemeiat pe norme care nu sunt aplicabile speței.

Examinând fondul cauzei, prima instanță a hotărât admiterea parțială a acțiunii depuse, reținând, printre altele că presupusele constatări ale angajatorului a iresponsabilității și neglijării atribuțiilor de serviciu, a comportamentului manifestat de către reclamant, lipsei de profesionalism, încălcării în mod inadmisibil al relațiilor de subordonare față de superiorul său și instituția pe care o reprezintă nu sunt incidente motivelor de concediere conform art. 86 alin. (1) lit. k) și lit. z) din Codul muncii. Or, în cadrul dezbaterilor judiciare nu s-a constatat că reclamantul mănuieste nemijlocit mijloace bănești sau valori materiale ale întreprinderii, sau că ar avea acces la sistemele informaționale ale angajatorului, sau la cele administrate de angajator, în condiția că a săvârșit anumite acțiuni culpabile, care pot servi temei pentru pierderea încrederii angajatorului, față de salariat. Iar, aplicarea sancțiunii disciplinare conform art. 86 alin. (1) lit. z) Codul muncii, poate avea loc, numai în cazurile expres stabilite de legislația muncii, care sunt inaplicabile speței.

Hotărârea primei instanțe a fost contestată cu apel de către ÎM „Piața Centrală”, și de Nicolescu Vladislav cu apel incident, în urma examinării cauzei instanța de apel a decis respingerea apelului incident, admiterea apelului, casarea hotărârii și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

Instanța de recurs atestă că decizia instanței de apel este eronată și lipsită de motivare, iar concluziile instanței sunt bazate pe interpretarea eronată a legii și creează o impresie rezonabilă de superficialitate manifestată la examinarea cauzei.

În corespundere cu prevederile art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

În conformitate cu art. 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii.

Conform art. 241 alin. (5) din Codul de procedură civilă, în motivare se indică: circumstanțele cauzei, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța.

Totodată, în conformitate cu art. 373 alin. (1), (2) și (5) din Codul de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Astfel, prevederile legale enunțate în mod expres obligă instanța de apel să *verifice circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, în limitele apelului și să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.*

Cu privire la *primul* aspect, Colegiul largit atestă că instanța de apel a însușit integral cele invocate în apelul depus de ÎM „Piața Centrală” și, reexaminând fondul cauzei, nu a dat un răspuns la argumentele lui Nicolaescu Vladislav cu privire la inaplicabilitatea prevederilor art. 86 alin. (1) lit. k) și lit. z) din Codul muncii.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ largit al Curții Supreme de Justiție constată că instanța de apel nu și-a motivat concluzia și judecând apelul, a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor cauzei, fără a examina sub toate aspectele legalitatea și temeinicia hotărârii supuse apelului, în raport cu regulile și legislația în vigoare.

Astfel, instanța de apel nu a verificat dacă actul de concediere corespunde rigorilor obligatorii prevăzute de art. 81 alin. (3) și art. 210 alin. (1) din Codul muncii, care stipulează expres că ordinul (dispoziția, decizia, hotărârea) angajatorului cu privire la încetarea contractului individual de muncă trebuie să conțină referire la articolul, alineatul, punctul și litera corespunzătoare din lege, temeiurile de fapt și de drept ale aplicării sancțiunii.

Instanța de recurs atestă că sub acest aspect, soluția instanței de apel de admitere a apelului declarat de către ÎM „Piața Centrală” este rezultatul unei examinări superficiale a cauzei, or a evitat să examineze criticile reclamantului cu privire la temeinicia de drept și de fapt al ordinului de concediere contestat.

În ceea ce ține al *doilea* aspect, instanța de recurs atestă că în apelul incident Nicolaescu Vladislav, printre altele, a invocat că la examinarea cauzei în prima instanță a fost încălcată procedura de prezentare a probelor și anume că acestea au fost acceptate peste termenul acordat de către instanță. În acest sens, în apelul incident Nicolaescu Vladislav a desfășurat motive care în viziunea acestuia duc la casarea încheierilor primei instanțe cu privire la acceptarea probatoriului livrat de ÎM „Piața Centrală”, solicitând expres casarea încheierilor din 05 octombrie 2021.

Totuși, deși era obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel conform art. 373 alin. (5) din Codul de procedură civilă, instanța de apel nu s-a expus nici într-un mod asupra criticilor invocate în apelul incident.

Așadar, prin lipsa examinării temeiniciei argumentelor invocate mai sus, se constată că instanța de apel a dat dovadă de un formalism excesiv în această parte. Or, prin prisma principiului contradictorialității și egalității în arme, instanța de apel era obligată să asigure un echilibru just a intereselor ambelor părți implicate în proces. În esență, motivarea Curții de Apel Chișinău l-a pus într-o situație de dezavantaj pe Nicolaescu Vladislav față de adversarul său (a se vedea cauza Donadze vs. Georgia, hotărârea din 7 martie 2006, § 35 – 36).

Constatând toate cele relatate supra, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, conturează o opinie tendențioasă a instanței de apel de reținere și însușire a argumentelor invocate de către ÎM „Piața Centrală”, fără a da o apreciere tuturor probelor în ansamblu, fără a răspunde la toate temeiurile invocate de părți, ignorând nemotivat unele afirmații și situații certe sau cel puțin nemotivând prevalarea unor circumstanțe, pe care s-a bazat soluția emisă, asupra celorlalte probe existente la dosar.

În atare situație, instanța de recurs apreciază că recurentului nu i-a fost asigurat dreptul de acces la o instanță și dreptul de a fi auzit combinat cu dreptul la un recurs efectiv. De fapt, în cazul când există suspiciuni privind încălcarea echității procedurii din perspectiva art. 6 §1 din CEDO, rezultă că recurenții nu au reușit să pună în discuție în fața instanțelor toate observațiile și raționamentele pe care le consideră necesare în vederea apărării punctului lor de vedere (cauza Blücher vs. Republica Cehă, hotărârea din 11 ianuarie 2005, cauza Carmel Saliba vs. Malta, hotărârea din 29 noiembrie 2016, § 65).

În acest sens, Colegiul lărgit reamintește că în jurisprudența sa, Curtea Europeană a precizat că dreptul de a fi auzit în combinație cu dreptul la un recurs efectiv sunt în primul rând chestiuni de reglementare în dreptul intern și este în principiu, competența instanțelor să evalueze motivele de admisibilitate a unei cereri de acest tip (cauza Doorson vs. Olanda, hotărârea din 26 martie 1996).

Considerațiile de mai sus sunt suficiente pentru a stabili că erorile judiciare analizate în speță sunt esențiale și nu pot fi corectate în această fază. Or judecarea recursului, exercitat conform rigorilor impuse de art. 432 alin. (1) al Codului de procedură civilă, are caracter devolutiv numai pentru problemele de drept material și procedural.

În acest caz, art. 442 al Codului de procedură civilă prevede că în ordine de

recurs nu pot fi administrate probe noi, ceea ce consolidează poziția susmenționată. Așadar, omisiunea instanței de apel de a aprecia toate probele în ansamblu, precum și de a interpreta corect normele legale aplicabile speței, conduce inevitabil la încălcarea garanțiilor unui proces echitabil.

Astfel, din considerentele arătate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul declarat, de a casa decizia din 23 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, iar reținând că erorile procedurale admise nu pot fi corectate de instanța de recurs, cauza urmează a fi remisă la rejudecare, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța urmează să examineze speța în întregime în cadrul unor proceduri noi, în vederea respectării dreptului părților la un proces echitabil, în special, în partea aprecierii juridice a observațiilor lăsate fără răspuns (a se vedea, spre exemplu impactul considerentelor instanței de recurs la o nouă reexaminare, cauzele Victor Harovschi vs. Moldova, hotărâre din 18 noiembrie 2008; Dimitar Yordanov vs. Bulgaria, hotărâre din 6 septembrie 2018, § 52 - 53).

Având în vedere cele expuse și în conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) al Codului de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Nicolaescu Vladislav, reprezentat de avocatul Brinișter Igor.

Se casează decizia din 23 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău emisă în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Nicolaescu Vladislav împotriva ÎM „Piața Centrală”, intervenient accesoriu Vasilenco Iurie cu privire la anularea ordinului cu privire la aplicarea sancțiuni disciplinare prin concediere, încasarea salariului pentru perioada absenței forțate de la muncă, compensației suplimentare în locul restabilirii la locul de muncă, compensarea prejudiciului moral și a cheltuielilor de asistență juridică și se remite cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Galina Stratulat

Dumitru Mardari

Maria Ghervas

Victor Burduh